

9e Jaargang No. 4. 1947

Redactie: Roelof de Wit, Kijkduinstr.66, Amsterdam (W).

Administratie: Wim van Eck, Grindweg 167, Wageningen.

Bij de afsluiting van de 9e Jaargang.

Het heeft enige tijd geduurd, voor het laatste nummer van deze jaargang gereed kwam. We dachten n.l. hiervan een speciaal Havelte-nummer te maken, gewijd aan de resultater van 't sjockamp en van 't vele werk, dat daar in de afgelopen jaren door N.J.N.-sjoccers, vooral door de Groningers, verricht is. Dat nummer is wegens tijdgebrek van één der schrijvers nu echter verschoven naar de volgende jaargang. Wat in een goed vat zit verzuurt niet!

Naast enkele korte artikeltjes over los-staande waarnemingen en een aantal verslagen van in het afgelopen jaar gehouden sjogroepuitingen, bevat dit nummer een wat uitvoeriger artikel van Wim Meyer met de uitwerking van een vegetatie-transeet door een veentje in de Zaanstreek. Indertijd (Sept. '45) wees Wim in Kruiptnieuws al op het belang van het maken van transeeten bij successiëstudie. Het is goed, dat een voorbeeld hiervan in de vorm van dit reeds 1½ jaar geleden geschreven artikeltje, thans onder de ogen van alle N.J.N.-sjoccers komt.

Als op het a.s. Bondscongres te Zutphen de positie van de werkgroepen onder de loupe genomen wordt, kunnen we van onze sjogroep zeggen, dat we een goed jaar gehad hebben. Onze drie weekends resp. in de Lutte, op Kortenhoef en in Ermelo, en ons sjockampje in Havelte waren allen even luisterrijk, terwijl ook Kruiptnieuws met zijn steeds wisselende inhoud een aardig beeld gaf van wat er in de sjogroep leeft.

De betekenis van een actieve kern als de sjogroep voor de bond, moet niet onderschat worden. In de - nu wel goeddeels achter ons liggende - jaren van steeds massalere uitingen, bleef bij de sjogroep het accent liggen op het persoonlijk contact, dat tijdens de kleine, "selecte" weekends en kampjes vaak zo mieters kon zijn; daarnaast was en is de sjogroep een kern, die op het natuurhistorisch peil van de Bond een grote invloed uitoefent. Dat zien we heel sterk in de zomerkampen en bij het werk van de plantencommissie, daarna de laatste tijd ook in belangrijke mate bij de afdelingsinventarisaties. Ook vanuit Bondsstandpunt bezien, heeft een goed-functionerende

werkgroep zeker bestaansrecht.

Roelof de Wit.

Kort verslag van twee weekends en een kampje.

Op 14-15 Juni werd het jubileumweekend op Kortenhoef gehouden. Tien jaar geleden was in dezelfde Jeugdherberg "de Karekiet", als logisch uitvloeisel van de toegenomen belangstelling voor plantensociologie in de N.J.N., de sjoegroep opgericht. De eerste voorzitter, Victor Westhoff, gaf op ons jubel-weekend een jubileum-epos ten beste, waarin het ontstaan en de eerste jaren van de toenderijd nog veelomstreden sjoegroep, verwerkt waren.

Zondag was het, op enkele korte regenbuien na, vrij goed weer, zodat we met een stoet van drie bootjes 't Hol binnenvoeren en er o.a. de Ronde-Zegge-Gemeenschap met bloeiende *Sturmia* en *Malaxis* bewonderden en opnamen. Het weekend werd door ca. 20 man bezocht.

3 - 7 Juli: sjoekamp in Havelte. We vonden een uitstekend onderdak in een kampeerverblijf van de Gemeente Havelte. De excursie's maakten o.a. een groot aantal opnamen van het in deze streek mooi ontwikkelde Vicoltsjesrijk Wintereiken-berkenbos, terwijl één excursie een hele dag aan de Dwingelose hei besteedde. Zaterdagavond 5 Juli werd de jaarvergadering gehouden, er waren toen 20 mensen aanwezig.

18 en 19 Oct: weekend in Ermelo. Er waren slechts 8 mensen op komen dagen, die het er eenstemmig over eens zijn, dat de thuisblijvers ongelijk hebben gehad. Ook hier weer een uitstekend en gastvrij onthaal in een kampeercentrum, dat we geheel voor onszelf hadden. Zondag een mieterse paddestoelenexcursie naar het Leuvense bos, waar we ondanks de droogte nog vrij veel soorten vonden, waaronder enkele vrij zeldzame als bijv. *Boletus cyanosceus* en *Cordyceps ophioglossoides*.

Roelof.

Verslag Jaarvergadering sjoegroep te Havelte, 5 Juli 1947.

Onze jaarvergadering begon 3 uur te laat, wat een vlotte afwerking wel ten goede kwam. De mededelingen, die na het openingswoord van Roelof kwamen, vielen nog al negatief uit: zowel de penningmeester als de kascommissie waren afwezig, wat de goede stemming echter niet kon bederven. Ook Victor Westhoff kon vanwege zijn aanstaande promotie niet aanwezig zijn. De kachel werd nog eens flink opgepoord en nu kwamen de verslagen: Roelof vond het afgelopen jaar wel bevredigend, de meeste sjoegroepuitingen waren goed bezocht en er werd ijverig gewerkt. Kruidnieuws stond op een behoorlijk peil en wat ook belangrijk is: de copie kwam regelmatig binnen. Verder was het erg plezierig te kunnen constateren dat de sjoegroep weer helemaal in de bond staat, vooral ook omdat de leden individueel zich op afdelings- en districtsuitingen beijveren de sociologie "aan de volke" te "vertonen".

Wim Meyer was in zijn verslag weliswaar iets minder tevreden dan Roelof, maar kon voor wat het secretariaat betreft toch ook op een bevredigend jaar terugzien. Het ledental van de sjocgroep nam iets toe, wat na 't dieptepunt van 1945 ("zuivering" van de ledenlijst in Drachten) alleszins verheugend is. Een vrij groot aantal exemplaren van Kruiptnieuws wordt thans ook naar het buitenland gestuurd.

De nabespreking van de uitingen in het afgelopen jaar leverde het volgende op: Sjockamp Denekamp. In elk opzicht goed. Er werd erg snel gewerkt, waardoor er geen tijd was ter plaatse eventuele uitleg te geven, wat voor diverse deelnemers misschien wel wenselijk geweest was.

Weekenden. Heelsum, 23 Nov. '46. Slechts twee mensen.

Duinen, 21-22 Sept. '46. Goed instructieweekend.

de Lutte, 3-5 Mei '47. Goed bezocht, iedereen erg enthousiast.

Kortenhoeft, 14-15 Juni '47. Hiervoor waren ook oude-sok-sjoccers gevraagd, maar slechts enkelen hadden kunnen komen. Zondags een heel goed geslaagde seight-seeing excursie door de plassen.

Het bestuur vergaderde twee maal.

Enige punten uit het redactieverslag waren het feit, dat Kruiptnieuws weer door Jan K. gestencild wordt. Verder werden de in het afgelopen jaar verschenen nummers even besproken.

Bij een voorlopige bespreking van de komende uitingen viel op de tendentie om zo ver mogelijk weg te trekken, zo b.v. in Mei een weekend in Zd-Limburg en het sjockkamp op één van de Waddeneilanden.

Het punt beleid bestuur moet de bestuursleden wel voldoening geschonken hebben, want alleen Jaap van Dijk maakte een kleine opmerking, hoewel hij er zelf al bij opmerkte, dat hij als oude sok in dit opzicht geen recht van spreken had.

Het nieuwe bestuur ziet er als volgt uit:

Voorz./Red. Roelof de Wit

Penn./Adm. Wim v. Eck

Secr. Wim v. Zeist

Harm Tjalling

Bij de rondvraag kwam nog het volgende naar voren:

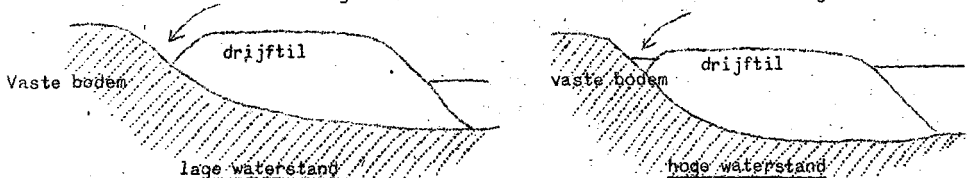
1. Een beter contact tussen de bestuursleden verdient wel aanbeveling.
2. Het kaderwerk. Ondanks verwoede pogingen is de activiteit van de meeste kaders (Rotterdam, den Haag, Utrecht) niet daverend. Nog te passief, er moeten meer excursies komen. Het Amsterdamse kader werkt geregeld.
3. De bibliotheek wordt weer bij elkaar gebracht, zodat aan de toestand: een deel in Utrecht en een deel in Amsterdam, een eind komt.

Hierna vond men het welletjes en werd de vergadering gesloten.

Wim v. Zeist.

De opbouw van een Zaans oeverveentje.

Aan de Noord- en Westkant van de plasjes de Poel, het Zwet en de Merken en lange brede sloten vinden we in het Wormer- en Jisperveld (bij Wormerveer) allerlei interessante oeverveentjes, drijftillen, die zich vanaf de rand van hooi- of weiland over het water uitstrekken. Ze gaan met de waterstand op en neer, worden dus nooit geheel ondergedompeld, uitgezonderd de zône langs de vaste oever, die periodiek overstromd wordt.

Ruttner beschrijft in het voortreffelijke boekje: "Grundriss der Limnologie" analoge drijftillen van het meer van Lunz met de volgende woorden:

"Het drijvende gedeelte en slechts dat, draagt een uitgesproken hoogveenvegetatie. Dit komt, doordat een overstroming met het alkalische water uit het meer nooit kan optreden en doordat het in de drijftil van onderen doordringende water door de turf ontkalkt wordt..... De vastgegroeide gedeelten bij de oever, die bij hoog water overstromd worden, bezitten daarentegen geen hoogveenplaatsen en vertonen een normale moerasvegetatie."

Toen ik dit op een winteravond las, moest ik meteen aan de veenmosvegetaties met *Malaxis* in de oeverveentjes van 't Wormer- en Jisperveld denken. Zonder er speciale aandacht aan te schenken nam ik daar ook zo'n "overstromingszône" waar. Het volgende seizoen werd er natuurlijk eens beter op gelet. Het lukte meerdere drijftillen te vinden, waar het midden gedeelte reeds in het "veenmosstadium" verkeert, terwijl de overstromingszône door typische moerasplanten wordt opgebouwd. Tussen het open water en het "*Sphagnetum*" overheersen laatstgenoemde planten weer, vergezeld door forse kruiden als Leverkruid, Harig Wilgenroosje en Engelwortel.

Om de structuur van zulke "rietkragen" zo goed mogelijk vast te leggen werden er op verschillende plaatsen z.g. transecten, vegetatieboorsneden, in uitgezet. Zo togen we tijdens het tussenkamp van de in de zomer van 1944 gehouden bondsstreekkampjes Spijkerboor I en II met een stel sjokkers naar één van de excursie bedevaartsoorden, het *Malaxis*veentje aan de Noorder-Gangslot. Het resultaat van een dag peuteren in de veenprut bestond uit een "uitgewalsté" strook dwars door 't veentje - de welwillende eigenaar vroeg alleen maar of we niet 't hele geval plat wilden trappen! - en bijgaande tabel, die ik nog even toe zal lichten.

De eerste twee of drie opnamen stammen uit de overstromingszône. Floristisch is deze tegenover de rest gekenmerkt door *Koekoeksbloem*, de bepaler van het voorjaarsaspect, *Waterappa*, die 't zomer-aspect bepaalt, *Oeverzegge*, *Watermunt* en *Pinksterbloem* in de kruidlaag; *Puntmos*, *Kantmos* en *Fijn Laddermos* in de moslaag.

Opname 1 behoort eigenlijk nog een beetje tot het weiland. De bodem bestaat er n.l. ten dele uit kluiten prut, een relief dat koeienpoten gevormd hebben. Typische plekjes zijn dat voor de combinatie Kruipend Vetmuur, Zode - vergeet mij nietje, Melkkruid, Knopig Vetmuur, Ronde- en Waterrus en Thrinacia. Op meerdere plaatsen troffen we deze combinatie in Noord-Holland aan. Reeds in opname 2 beginnen soorten uit het nabijgelegen Veenmosveld door te dringen: Waternavel, Rood Viltmos en Hakig Veenmos. In opname 3 nog versterkt door Buidelmos, Sphagnum fimbriatum, Zonnedauw en Malaxis!

Het eigenlijke Sphagnetum begint echter pas in opname 4. Sphagnum plumulosum domineert daar; Webera nutans en 't levermosje Blyttia Lyelli completeren er de lijst van Veenmosbegeleiders. De echte moerasplanten uit de overstromingszone ontbreken hier ten dele, enkele soorten als Waterrus, Kale Jonker, Moeraswalstro en Koekoeksbloem houden het nog uit, ze brengen het echter niet meer tot bloeien. Ook Riet vertoont hier een verminderde vitaliteit, het groeit veel eiler dan in de overige gedeelten. Malaxis groeit hier in massa! De Ph vertoont in dit Sphagnetum de laagste waarden. Opmerkelijk is, dat we tussen Sphagnum plumulosum in drie opnamen een lagere Ph meten dan tussen Sphagnum squarrosum!

In opname 7 daalt de hoogte van de moslaag weer en de nadering van het open water wordt merkbaar in het optreden van Waterzuring, Kattestaart, Harig Wilgenroosje, Engewortel en Leverkruid. Hakig Veenmos vormt in opname 8 een aparte zone. Malaxis treedt hier nog in een heel enkel exemplaar op, temidden van een merkwaardig dicht bladerdek van Waternavel. Riet, Moeraswalstro en Koekoeksbloem komen in de laatste opnamen weer sterker op de voorgrond. Als illustratie van de oecologische verwantschap tussen de overstromingszone en het buitenste gedeelte van de rietkraag, groeien in de laatste opnamen een stel soorten, die alleen in het Sphagnetum ontbreken, dus aan weerszijden daarvan voorkomen. 't Was jammer, dat de laatste opname door bemaaiing en het opbaggeren van slootrommel enigszins beïnvloed was.

Concluderende kunnen we zeggen, dat uit bovengenoemde voorkeur van verschillende planten uit veenmosvegetaties voor het midden van de kraag, uit de verminderde vitaliteit van Riet, Moeraswalstro en Koekoeksbloem op die plaats, uit het ontbreken van sommige planten, die langs het water en in de overstromingszone wel voorkomen en tenslotte uit de Ph cijfers blijkt, dat het midden van de kraag het zuurste is en het verst gevorderd in de successie. Dit alles wijst erop, dat het buitenwater, dat natuurlijk in het gedeelte van opname 8 en 9 vrij gemakkelijk tot vlak onder de moslaag kan binnendringen, in de overstromingszone een nadelige invloed uitoefent op de vestiging van Veenmossen en hun begeleiders.

Het zou interessant zijn om na te gaan, welke chemische bestanddelen of welke ionenverhouding van het water het sterkst nadelig werken op de groei van Veenmossen, Malaxis en Zonnedauw.

Zaandam, voorjaar 1946.

Wim Meyer.

Festuca rubra	22	12	-	-	-	-	-	-	-	Rood Zwenkgras
Lemna minor	12	+1	-	-	-	+2	-	-	-	Klein Kroos
Lophocolea heterophylla	12	+2	-	-	-	-	-	-	-	Kantmos
Calliergonella cuspidata	33	33	22	-	-	-	+1	-	-	Puntmos
Eurhynchium cf. praelongum	12	12	12	-	-	-	-	-	-	Fijn Laddermos
Sagina procumbens	12	+1	+1	-	-	-	-	-	-	Kruipend Vetmuur
Lemna trisulca	-	+2	-	-	-	-	-	-	+1	Puntkroos
Mentha aquatica	11	22	+2	-	-	-	-	+1	+1	Watermunt
Cardamine pratensis	11 ^o	12	+1	-	-	-	-	-	+1	Pinksterbloem
Brachythecium rutabulum	-	22	-	-	-	-	+1	-	12	Stekelslaapmos
Sium erectum	22	12	12	-	-	-	-	-	+1	Watereppe
Epilobium palustre	-	+2	-	+1	-	+1	-	-	-	Moerasbasterdwederik
Hydrocotyle vulgaris	-	22	22	22	33	44	55	55	11	Waternavel
Sphagnum squarrosum	-	13	12	+2	45	24	23	55	-	Hakig Veenmos
Aulacomnium palustre	-	22	33	12	12	12	12	12	-	Rood Viltmos
Chiloscyphus polyanthus	-	-	+2	+2	-	-	-	-	-	Lippenmos
Mnium hornum	-	-	+2	+2	+2	+2	-	-	-	Gewoon Sterremos
Drosera rotundifolia	-	-	+1	+2	11	+1	-	-	-	Rondbladig Zonnedaauw
Malaxis paludosa	-	-	+1	11	11	+1	+1	+1	-	Malaxis
Calypogeia Trichomanis	-	-	32	12	22	12	12	-	-	Buidelmos
Sphagnum fimbriatum	-	-	+2	-	+2	45	34	12	-	Veenmos
Sphagnum plumulosum	-	-	-	55	35	34	35	-	-	Veenmos
Webera nutans	-	-	+2	+2	-	-	-	-	-	Peermos
Blyttia Lyelli	-	-	-	+2	-	-	-	-	-	Blyttia
Rumex Acetosa	-	-	-	-	-	+1	+1	-	-	Veldzuring
Plagiothecium denticulatum	-	-	-	-	-	-	+2	-	-	Glanzend Platmos
Rumex Hydrolapathum	-	-	-	-	-	-	+1	+1	11	Waterzuring
Lythrum Salicaria	-	-	-	-	-	-	+1	+1 ^o	+1	Kattestaart
Epilobium hirsutum	-	-	-	-	-	-	+1	+1	12 ^x	Harig Wilgenroosje
Angelica silvestris	-	-	-	-	-	-	-	11 ^x	12 ^x	Engelwortel
Eupatorium cannabinum	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	Leverkruid
Poa spec.	-	-	-	-	-	-	-	-	33	Beemdgras

Twee nieuwe groeiplaatsen van de schedegeelster

(*Gagea spathacea*) in ons land.

Tijdens het sjoecweekend in de Lutte bezochten we ook de Molthoveres, een es, die beroemd is vanwege de prachtige uitzichten over het Dinkeldal en het Benthaimse heuvelland. We wandelden erheen langs een smal paadje door een eikenbos, dat ogenschijnlijk niet zo bijzonder interessant was: het verried sterk de menselijke invloed. Behalve de vele bramen troffen we er wilde kers, hazelaar, bosanemoon en muskuskruid, zodat onze conclusie was: een verarmd droog eiken-haagbeukenbos. Veel aandacht werd er niet aan besteed. Het prach-

tige uitzicht trok veel meer. Wazig waren in de verte de omtrekken van de Isterberg en het Bentheimerwoud te zien, met op het hoogste punt het beroemde kasteel. Een beeld, dat ons enigszins aan Zuid-Limburg deed denken, zo onverwacht luisterrijk!

Toen we uitgekeken waren en ons nog maar nauwelijks omgedraaid hadden, vond plotseling iemand een geel bloempje, dat bij nauwkeurige determinatie, waarbij zelfs de ondergrondse delen er aan moesten geloven, bleek te zijn de Schedegeelster. Een belangrijk kenmerk is het feit, dat de onderaardse bol ogenschijnlijk wel één geheel lijkt te zijn, maar bij nader inzien binnen een gemeenschappelijk omhulsel twee kleine bolletjes bevat. Ditzelfde heeft ook de akkergeelster, doch tal van verschillen tussen de beide soorten maken de keuze niet moeilijk.

Heukels en Wachter vermelden de plant uit "Vochtige bossen in het Dinkelgebied en bij de Leek". Weliswaar was het bos niet zeer vochtig - het lag op een hoogte - doch de geografische aanduiding klopt. Het mag nu wel heel toevallig genoemd worden, dat vrijwel te zelfder tijd deze plant ook gevonden werd in Noord Drente, tussen Roden en Lieveren, dus niet zo ver van de Leek, en wel eveneens door een N.J.N. excursie. De groeiplaats was hier een klein stukje bos op de rand van het dal van het Lieverse diepje, aan de straatweg. De vegetatie was weliswaar niet zeer rijk, maar toch voldoende om te zeggen, dat het een fragment van een vochtig eiken-haagbeukenbos was.

Tenslotte geef ik hier de opname, die tijdens het s'jocweekend door ons gemaakt werd. Het merkwaardige was, dat de schedegeelster aan de rand van het bos voorkwam en juist daar, waar een dichte struiklaag ontbrak en dus vrij veel licht op de bodem kon vallen.

Bos langs rand Molthoyer es, de Lutte. 4 Mei 1947. 40 qm onder enkele 50-100 j. oude eiken.

Struiklaag 10%, tot 2 m.

Wilde Appel (<i>Malus silvestris</i>)	1	Braam (<i>Rubus sp.</i>)	1
Hazelaar (<i>Corylus avellana</i>)		Vuilboom (<i>Frangula alnus</i>)	+

Kruidlaag 90%

Anemoon (<i>Anemone nemorosa</i>)	3.3	Bochtige smele (<i>Deschampsia flexuosa</i>)	1.2
Bosandoorn (<i>Stachys silvaticus</i>)	1.1	Smele (<i>D. caespitosa</i>)	2.2
Bosklaverzuring (<i>Oxalis acetosella</i>)	2.3	Pitrus (<i>Juncus effusus</i>)	2.2
Gele Dovenetel (<i>Lamium galeobdolon</i>)	2.1	Kropaar (<i>Dactylus glomerata</i>)	1.2
Grootbloemuur (<i>Stellaria Holostea</i>)	2.1	Speenkruid (<i>Ranunculus ficaria</i>)	+1
Schedegeelster (<i>Gagea spathacea</i>)	1.1	Witbol (<i>Holcus lanatus</i>)	2.1
Klimop (<i>Hedera Helix</i>)	1.1	Wilgenroos (<i>Epilobium sp.</i>)	+1

Meidoorn (Tweestijlige *C. oxyacantha*)

<u>Moslaag</u> 10%	K.	+1	Eik K. (<i>Quercus sp.</i>)	+1
--------------------	----	----	-------------------------------	----

Fijn Ladderros (*Eurhynchium stokesii*) +.2

In de omgeving werden nog genoteerd: Muskuskruid (*Adoxa*), Wilde Kers (*Prunus avium*) en Gelderse Roos (*Viburnum*).

De schedegeelster staat bekend als kensoort van het Eiken-Haagbeukenbos. Onze vondsten zijn dus hiermee in overstemming. Groningen, Juni 1947.

Tjalling Waterbolk.

DE DUINVALLEIEN VAN VOORNE.

Het onderstaande is het resultaat van het plantencommissieweekend te Oostvoorne op 7/8 Juni '47. We maakten daar een aantal opnamen, waarvan die van het Duindoornligusterstruweel (J 47018) wel de floristisch en ook sociologisch meest belangrijke is. Uit de 6 opnamen die daar gemaakt zijn is een keuze gedaan. In de 3 opnamen, hierachter in een tabel opgenomen, is een duidelijke lijn te ontdekken, oecologisch en sociologisch. J 47019 werd gemaakt op een pas van de zee afgesnoerde zandvlakte. De zoute invloed is nog aan het Melkkruid te zien. Tussen de lage kruipwilgvegetatie groeide een schat van planten, zoals *Orchis incarnata*, *Epipactis palustris*, Watergamander (een der Voornese zeldzaamheden), en *Parnassia*. Het Schoenetum is op Voorne vreemd genoeg niet te vinden. Schoenus komt alleen ergens overstoven nog als relict voor. Maar toch wijst de begroeiing wel in die richting.

Om nu de ontwikkeling duidelijk te kunnen volgen is de tabel enigszins afwijkend van het normale type samengesteld. De pas later optredende struiklaag is dus ook na de kruidlaag geplaatst. De moslaag, die niet op volledigheid aanspraak kan maken, sluit het geheel.

In een volgende valleireeks, achter de tweede duinenrij van zee af, troffen we een overweldigende Moeraswespenorchisrijkdom aan. Op één plaats 4-4!! Een andere opname gaf echter een beter beeld van deze rijk geschakeerde begroeiing (J 47021). Alleen dient aangekend te worden, dat *Epipactis palustris* meer voorkwam, dan Gevlekte- en Keversorchis al zou het cijfer 1-2 voor alle drie dat niet geheel duidelijk maken. In deze opname zien we al een stap in de richting van de struikvorming, welke in J 47018 haar optimum bereikt. Wel staat deze laatste opname ook nog op zeer vochtig terrein, hetgeen in één oogopslag aan de dominantie der vochtminnende soorten is te zien, maar drogere soorten treden toch ook al meer op. We zien dus in de tabel overgang van zout naar zoet water, van vochtig naar droog en van lage naar hoge begroeiing.

De vochtige soorten wijzen erop, dat we hier in hoofdzaak te doen hebben met de vochtige subassociaties van het Duindoorn-Ligusterbos. Weliswaar komen ook droge soorten voor, maar toch weinig. Deze associatie behoort tot het Quercion Pubescentis-Sessiliflorae (Verbond van Donzige- en Wintereik) en is één van de meest Noordelijke uitlopers van dit aan kalkrijke Zuidatlantische gebieden gebonden verbond. Bovendien is het zuivere Duindoorn-Ligusterbos in ons land zeldzaam, daar ons zeer weinig vochtige gebieden in het Duindistrict door de waterleidingen zijn overgelaten. Juist daarom is deze opname, waarin we bijna alle kensoorten van Duindoorn-Ligusterbos, Duinberkenbos en Koninginnekruidrijk Duindoornstruweel aantreffen van zeer groot belang. Vergelijk maar even met het "Overzicht"!

Nog even dien ik een kleine verantwoording af te leggen: De opnamen werden gemaakt op 8 Juni '47 op de terreinen van het Administratiefonds Rotterdam onder Oostvoorne. Kiemplanten van soorten, die in de struiklaag ook voorkomen, zijn weggelaten om de tabel te bekorten. Struiklaag J 47021 bevatte ook enige dode Kruipwilgen, tot 1.50 m. Struiklaag J 47018 tot 2 m.

Herman Janse.

No opname	J 47019	47021	47018	
Oppervlakte	4 m ²	3 m ²	30 m ²	
Kruidlaag	bedekking	80 %	70 %	100 %
Zeemelkruid	+ 1			<i>Glauca maritima</i>
Ronde rus	1 2			<i>Juncus Gerardi</i>
Zandzegge	1 2	2 2	2 2	<i>Carex arenaria</i>
Drien. zegge	3 4	1 2		<i>Carex trinervis</i>
Parnassia	x 1	2 2	1 2	<i>Parnassia pal.</i>
M. wespenorchis	1 1	1 2	x 1	<i>Epipactis pal.</i>
Vleeskl. orchis	2 1			<i>Orchis incarnata</i>
Watergamander	x 1	1 2	1 2	<i>Teucrium Scordium</i>
Kruipwilg (laag)	4 5	4 4	1 2	<i>Salix repens</i>
Duindoorn (laag)	x 1	1 2	x 1	<i>Hippophaë rhamn.</i>
Gevl. orchis		1 2		<i>Orchis maculata</i>
Keverorchis		1 2		<i>Listera ovata</i>
Moeras rolklaver		1 2	x 2	<i>Lotus aliginosus.</i>
Helm		2 2	2 2	<i>Ammophila arenaria</i>
Ruige veldbies		2 2	1 3	<i>Luzula pilosa</i>
Koninginnekruid		1 1 ^o	4 4	<i>Eupatorium cannabinum</i>
Kale jonker		x 2	x 2	<i>Cirsium palustre</i>
Valeriaan			1 2	<i>Valeriana officinalis</i>
Glikkruid			1 1	<i>Scutellaria galericulata</i>
Kleverig walstro			2 2	<i>Galium uliginosum</i>
Munt			1 2	<i>Mentha aquatica</i>
Heelblaadjes			3 3	<i>Palicaria dysenterica</i>
Glad parelzaad			1 2	<i>Lithospermum officinale</i>
Geelhartje			x 1	<i>Linum catharticum</i>
Mannetjes ereprijs			x 2	<i>Veronica officinalis</i>
Bosaardbei			1 2	<i>Fragaria vesca</i>
Schaduwgras			x 2	<i>Poa nemoralis</i>
Vleugeltjesbloem			r	<i>Polygala vulgaris</i>
Witbol			1 2	<i>Holcus lanatus</i>
Bitterzoet (k)			x 1	<i>Solanum dulcamara</i>
Gewone Zegge			1 2	<i>Carex stolonifera</i>
c.f. Blonde zegge			1 2	<i>Carex c.f. Hostiana</i>
Veldkers			x 1	<i>Cardamine spec.</i>
Witte klaver			1 1	<i>Trifolium repens</i>
St. Jacobskruiskruid			r	<i>Senecio Jacobaea</i>
Zilverschoon			1 1	<i>Potentilla anserina</i>
Akkerdistel			1 1	<i>Cirsium arvense</i>
Duinroos			r	<i>Rosa spinosissima</i>
Kr. boterbloem			1 2	<i>Ranunculus repens</i>

Kleefkruid			1 2	Galium aparine
Muur			1 3	Stellaria media
Hondstong		x 1	x 2	Cynoglossum officinale
Driedistel			x 1	Carlina vulgaris
Braam			2 2	Rubus spec.
Berk (k)		x 1		Betula
Ratelpopulier (k)			1 1	Populus tremula
Vogelkers (k)			x 1	Prunus Padus
Ribes (k)			r	Ribes spec.
<u>Struiklaag</u>	bedekking	0 %	40 %	50 %
Kruipwilg			3	2 Salix repens
Duindoorn				3 Hippophaë rhamn.
Liguster				2 Ligustrum vulgare
Asperge				1 Asparagus officinalis
Egelantier				1 Rosa eglanteria
Vuilboom				1 Frangula alnus
Kamperfoelie				1 Lonicera Pericl.
<u>Moslaag</u>	bedekking	70 %	20 %	nihil
Krielparnassia		2 3	1 2	Sagina nodosa
Levermos		1 1		Blasia pusilla
Sikkelmos		3 3		Drepanocladus spec.
Duinsterretje			2 2	Tortula ruraliformis
Gekr. bekermos			1 2	Cladonia spec.
Fijn laddermos				1 2 Eurhynchium Stockesii

Boekbespreking: "Het Amsterdamse Bos" samengesteld door District Amsterdam van de N.J.N. en de afd. Amsterdam van de N.N.V. Algemeen redacteur: Dick de Jonge.
 Uitgegeven bij G. W. Breughel te Amsterdam. Prijs f. 3.90.

Het is hier niet de plaats om een uitvoerige bespreking te geven van dit pas verschenen boek; uit de folder, die in het Juni-nummer van Amoeba gelegd was kan iedereen zich trouwens wel een globale indruk vormen van de opzet, die de schrijvers voor ogen stond: een beeld te geven van het veelzijdige belang van het Amsterdamse Bos voor alle mogelijke soorten van recreatie en tevens voor de veldbiologie. Naar mijn mening zijn ze hier volledig in geslaagd, terwijl ook de werkelijk prachtige uitvoering van dit boek (kunstdruk-papier met een groot aantal prachtige foto's en duidelijke kaartjes en tekeningen) het lezen tot een genoegen maakt.

In het bijzonder bevatten de hoofdstukken "Over Levensgemeenschappen" en "Het bos als raakvlak van planologie en natuurbescherming" voor iedere sjoccer veel waardevols. Ook bij de bespreking van de vogelinventarisatie blijkt telkens weer, dat hier gewerkt is door mensen, die, zonder zich intensief met plantensociologie bezig te houden, toch een scherpe kijk hadden op de biosociologische problemen, die hier liggen.

de gedrukte Denekamp-uitgave gereed is.

Over de bezielende wijze, waarop door de algemeen redacteur de sociale zijde van het natuurbeschermingsvraagstuk naar voren is gebracht, ben ik bijzonder enthousiast, maar het valt buiten het bestek van "Kruipnieuws" hier verder op in te gaan. Al met al een voortreffelijk boek, dat ~~qua~~ uitvoering het bekende "Kottenboek" zeker nog voorbijstreeft!

Roelof de Wit.

Internationale plantensociologische excursie.

Van 19 Juni-26 Juni heeft de "Association Internationale de Phytosociologie" een excursie gemaakt door enkele van de mooiste delen van ons land. Het gezelschap, dat uit 6 Belgen, 2 Fransen, 3 Zwitsers, 1 Portugees en een stuk of tien Nederlanders bestond, had de beschikking over een (wel heel erg luxe) touringcar, die op smalle paadjes echter soms niet zo praktisch bleek. De excursie stond onder algehele leiding van Dr. J. Braun-Blanquet, de nestor van de Frans-Zwitserse school, terwijl van Nederlandse zijde de leiding, al naar gelang van de verschillende gebieden, afwisselend in handen lag van Victor Westhoff, Dr. de Leeuw, Ir. Sissingh en Ir. Vlieger. Bezocht werden achtereenvolgens: Voorne, Nieuwkoop, Diemontsbos in het Naardermeer, 't Hol bij Kortenhoef, enkele goede plekjes op de Veluwe, Drente (o.a. de omgeving van Havelte) en Twente (o.a. Mosbeek, Bergvennen, Voltherbroek en Lemselermaten). 7 N.J.N.-sjoccers maakten de excursie geheel of gedeeltelijk mee om te "gidsen" in de gebieden, waar ze het best bekend waren. Ook de excursie op 't jubileum-sjocweekend te Kortenhoef stond in 't teken van de internationale excursie: de route voor de volgende week is toen al netjes uitgezet!

Twee sociologische dissertaties.

Op 16 Juni promoveerde in Utrecht de bekende biosocioloog M.F. Mörzer Bruyns op een proefschrift, getiteld: "Over Levensgemeenschappen".

Op 7 Juli vond, eveneens te Utrecht, de promotie plaats van onze ere-voorzitter Victor Westhoff. Een groot aantal N.J.N.-sjoccers (ongeveer 30 man!) maakte na afloop van de plechtigheid op de receptie gebruik van de gelegenheid Victor te feliciteren met z'n (cum laude) behaalde graad. Een hele deputatie kwam regelrecht uit het sjockamp! Victor promoveerde op een in het Engels gesteld uittreksel van z'n studie: "De vegetatie der duin- en wadgebieden van Terschelling, Vlieland en Texel". Het oorspronkelijke manuscript was n.l. veel te lijvig om het op korte termijn gedrukt te krijgen. Zodoende houden we dit met al het opname- en kaartmateriaal dan nog te goed!

Een exemplaar van deze laatste dissertatie bevindt zich in de sjocgroep bibliotheek.